משחקי טקסט ומשימות – גרסת נייר

חג הסיגד • חט״ב – רגיל • חוברת תלמיד

בחוברת: בלש הטקסט • צופן סודי • דרכון תחנות • מיון וציר זמן • נחשו ובדקו • יוצא דופן • משחקי סיום

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

חלק א' – 🕵️ המילה שנמחקה מהיומן

התיק: איזו מילה נמחקה בסוף היומן של יוסף? קראו את הטקסט, ענו על שאלות הרמזים, וסמנו ✖ על כל חשוד/ה שנשלל/ה.

הטקסט

יומן, כ"ט בחשון. התעוררתי לפני הזריחה. אף אחד בבית לא אכל, גם לא אחי הקטן, שבדרך כלל מתלונן ראשון. היום צמים עד הצהריים. בדרך אל ההר הלכו הקסים בראש, בבגדים לבנים, והאורית הייתה עטופה בבד צבעוני. שמעתי את הקס הזקן קורא בגעז ומתרגם לאמהרית: על סליחה, על אחדות, על דרך ישרה. כשהגענו לפסגה, כולם פנו צפונה. סבא שלי לא אמר מילה. הוא רק הביט רחוק, והעיניים שלו נצצו. "שם ירושלים," לחש. "אני לא ראיתי אותה, גם אבא שלי לא ראה, וגם אבא שלו. ובכל זאת אני מרגיש אותה כאן." הוא הניח יד על הלב. לא היה בקולו פחד, וגם לא עצב של מי שמוותר. היה בו משהו חזק, שמושך קדימה. בערב, בסעודה, צחקנו הרבה. אבל את המבט של סבא לא אשכח. נדמה לי שהיום הבנתי מה פירוש המילה [___].

	החשוד/ה	תיאור	נשלל/ה? ✖
💔	כיסופים	געגועים עזים אל מקום או חלום	☐
😨	פחד	תחושה של סכנה ואיום	☐
🌫️	שכחה	מה שנעלם מהזיכרון	☐
😄	שמחה	צחוק, חגיגה והנאה	☐

1. מה אפשר להסיק מהמשפט "לא היה בקולו פחד"?

א) שסבא כעס על הנכד ב) שהרגש של סבא אינו פחד ג) שסבא פחד מהדרך הארוכה

ד) שהקס הזקן הפחיד את כולם

2. סבא אומר: "אני לא ראיתי אותה... ובכל זאת אני מרגיש אותה כאן". מה זה מלמד?

א) שירושלים נשמרה בזיכרון ובלב של המשפחה דורות ב) שסבא לא ידע איפה ירושלים

ג) שהמשפחה שכחה את ירושלים ד) שסבא ביקר בירושלים בצעירותו

3. הכותב מבדיל בין הצחוק בסעודה לבין המבט של סבא. מה ההבדל?

א) אין ביניהם הבדל – שניהם שמחה ב) הצחוק היה עצוב והמבט היה שמח

ג) הצחוק היה של הקסים בלבד

ד) הצחוק הוא שמחה של הרגע, והמבט – משיכה עמוקה אל חלום רחוק

האשם/ה הוא/היא: _____ . הוכחה מהטקסט:

🗝️ צופן הברית

הקטע

השם "סיגד" בא מן השורש ס־ג־ד, שפירושו השתחוות. לפי המסורת של קהילת ביתא ישראל, הסיגד חל חמישים יום אחרי יום הכיפורים, בכ״ט בחשון. זהו יום של צום, של טהרה ושל חשבון נפש קהילתי. הקסים עולים עם הקהל אל ראש ההר, קוראים מן האורית ומזכירים את חידוש הברית בימי עזרא ונחמיה, כשהעם התאסף והתחייב מחדש לתורה. בסוף היום יורדים מן ההר לסעודה משותפת. כך הצום הופך לשמחה, והתפילה – לאחדות.

#	הצופן	רמז	המילה
1	🔀 ו ת ו ה ח ש ת	הפירוש של השם "סיגד": תנועה של כבוד וענווה.	_____
2	🔢 2 - 20 - 10 - 22	התחייבות הדדית ששבו וחידשו בימי עזרא ונחמיה.	_____
3	🔀 ט ה ר ה	ניקיון של גוף ונפש לפני יום קדוש.	_____
4	🔢 1 - 8 - 4 - 6 - 22	מה שהתפילה המשותפת הופכת להיות בסוף הטקסט.	_____
5	🔀 ו ס ע ה ד	הארוחה המשותפת אחרי הירידה מן ההר.	_____

🔣 מפתח: א=1 ב=2 ג=3 ד=4 ה=5 ו=6 ז=7 ח=8 ט=9 י=10 כ=11 ל=12 מ=13 נ=14 ס=15 ע=16 פ=17 צ=18 ק=19 ר=20 ש=21 ת=22

המסר הסודי לפי המורה: _____

חלק ב׳ – 🗺️ דרכון התחנות: המסע אל הפסגה – אותיות החזון

מן הכפר באתיופיה, דרך ההר ועד הטיילת בירושלים. כל תחנה שתפתרו תעניק לכם אות. ארבע אותיות – מילה אחת שהחזיקה קהילה שלמה. בכל תחנה – פתרו את המשימה וכתבו את אות הקסם שתקבלו מהמורה.

1. 🏘️ הכפר – התאימו כל מושג להסבר שלו. (כתבו את האות המתאימה)

היגד	אות		הקשר
קס	____	א.	שפה עתיקה של תפילה וכתבים
אורית	____	ב.	מנהיג רוחני של הקהילה
געז	____	ג.	כתבי הקודש של הקהילה
אמהרית	____	ד.	שפת הדיבור היומיומית

2. ⛰️ ההר – מדוע, לפי המסורת, נערכה התפילה דווקא על ראש הר?

(א) כדי להתרחק מהשוק (ב) כי ההר מזכיר את הר סיני ומשם מביטים לעבר ירושלים

(ג) כי היה אסור להתפלל בכפר (ד) כדי לראות את הים

3. 📅 לוח השנה – התאימו כל היגד להקשר שלו. (כתבו את האות המתאימה)

היגד	אות		הקשר
חמישים יום אחרי יום הכיפורים	____	א.	חידוש הברית
ימי עזרא ונחמיה	____	ב.	חשבון נפש
צום עד הצהריים	____	ג.	שמחה ואחדות
סעודה משותפת	____	ד.	מועד הסיגד

4. 🏙️ הטיילת – מה השתנה בחגיגת הסיגד אחרי העלייה לישראל?

(א) החג בוטל (ב) החג עבר לחודש ניסן (ג) הכיסופים מרחוק הפכו לתפילה מול העיר עצמה

(ד) רק הקסים ממשיכים לחגוג

תחנה	1	2	3	4
אות קסם	☐	☐	☐	☐

🎞️ קוד היציאה: _____

⏳🗂️ מסדרים ומבינים

הסיגד בנוי כמו מסע: מן ההכנה הפנימית אל השמחה המשותפת. סדרו ומיינו – וגלו את ההיגיון שלו.

סדרו את מהלך יום הסיגד המסורתי. – מספרו לפי הסדר (1 = ראשון):

מספר	האירוע / השלב
( )	טהרה והכנה לפני החג
( )	קריאה מן האורית ותרגום לאמהרית
( )	תפילה וברכה לעבר ירושלים
( )	ירידה מן ההר וסעודה משותפת
( )	עלייה משותפת אל ראש ההר

ערך או מנהג? – סמנו ✓ בעמודה המתאימה:

כרטיס	ערך (רעיון)	מנהג (מעשה)
עלייה להר	☐	☐
קריאה באורית	☐	☐
ענווה	☐	☐
כיסופים לירושלים	☐	☐
חשבון נפש	☐	☐
אחדות	☐	☐
סעודה משותפת	☐	☐
צום עד הצהריים	☐	☐

בעבר או היום? – סמנו ✓ בעמודה המתאימה:

כרטיס	בעבר – באתיופיה	היום – בישראל
החלום על ירושלים עוד לא התגשם	☐	☐
עלייה להר ליד הכפר	☐	☐
תלמידים מכל הרקעים מצטרפים לחגיגה	☐	☐
חג של כל מדינת ישראל	☐	☐
מבט צפונה אל עיר שלא ראו	☐	☐

כרטיס	בעבר – באתיופיה	היום – בישראל
תפילה בטיילת מול חומות העיר העתיקה	☐	☐

✂️

רצועות מיון לגזירה

- טהרה והכנה לפני החג
- עלייה משותפת אל ראש ההר
- קריאה מן האורית ותרגום לאמהרית
- תפילה וברכה לעבר ירושלים
- ירידה מן ההר וסעודה משותפת
- חשבון נפש
- צום עד הצהריים
- אחדות
- סעודה משותפת
- כיסופים לירושלים
- עלייה להר
- ענווה
- קריאה באורית
- עלייה להר ליד הכפר
- מבט צפונה אל עיר שלא ראו
- תפילה בטיילת מול חומות העיר העתיקה
- חג של כל מדינת ישראל
- החלום על ירושלים עוד לא התגשם
- תלמידים מכל הרקעים מצטרפים לחגיגה

חלק ג' – נחשו ובדקו: ליה מספרת את הסיגד

קראו כל קטע, הקיפו את הניבוי שלכם – ורק אז המורה תקרא את ההמשך.

קטע 1

שבוע לפני הסיגד, המחנכת מבקשת מליה לספר לכיתה על החג. ליה מהססת: "אני לא בטוחה שזה יעניין אותם."

1. מה לדעתכם תעשה ליה?

א) תסרב ולא תספר ב) תשאל את בני המשפחה ותכין סיפור אישי ג) תקרא מהדף טקסט מוכן

מה קרה באמת? _____

קטע 2

הדודה מספרת: "בכפר שלנו עלינו להר גבוה. המבוגרים צמו עד הצהריים, והילדים ראו איך כולם שותקים."

2. מדוע, לדעתכם, דווקא הר?

א) כי שם היה צל ב) כי ההר היה קרוב לשוק ג) כי ההר מזכיר את הר סיני, ומשם רואים רחוק

מה קרה באמת? _____

קטע 3

ליה שואלת: "ומה הרגשת כשחגגת סיגד בירושלים בפעם הראשונה?" הדודה שותקת רגע.

3. מה תענה הדודה?

א) שחלום ישן התגשם, ועדיין יש בה געגוע לכפר ב) שהיא לא הרגישה דבר

ג) שהיא כבר לא זוכרת את המסורת

מה קרה באמת? _____

קטע 4

יום ההצגה בכיתה. ליה מסיימת, ותלמיד שואל: "מה הסיגד אומר לנו, שלא באנו מאתיופיה?"

4. מה תענה ליה?

א) שזה חג רק של עולי אתיופיה ב) שאין לו קשר לאף אחד היום

ג) שכל קהילה צריכה חזון משותף, ענווה וגעגוע למשהו גדול ממנה

מה קרה באמת? _____

יוצא דופן – וגם למה

1. מי יוצא הדופן?

א) השתחוות ב) כריעה ג) סגידה ד) התרוממות

. למה?

א) התרוממות היא שם פעולה, והשאר לא

ב) התרוממות מבטאת עלייה וגאווה; השאר – הכנעה וענווה ג) התרוממות אינה מילה בעברית

2. מי יוצא הדופן?

א) געז ב) אורית ג) אמהרית ד) עברית

. למה?

א) אורית היא קובץ כתבים, לא שפה ב) אורית היא מילה בלשון נקבה

ג) אורית אינה קשורה לקסים

3. מי יוצא הדופן?

א) מלך ב) קס ג) מדריך דרך ד) מורה

. למה?

א) מלך מוביל בכוח ובשלטון; השאר מובילים בזכות ערכים, ידע והשראה

ב) מלך הוא דמות מהעבר בלבד ג) מלך הוא היחיד שאינו אדם

4. מי יוצא הדופן?

א) כיסופים ב) געגועים ג) ערגה ד) אכזבה

. למה?

א) אכזבה היא רגש שלילי והשאר חיוביים ב) אכזבה מילה ארוכה יותר

ג) אכזבה מופנית אל מה שלא קרה; השאר – משיכה אל מה שעוד מקווים לו

5. מי יוצא הדופן?

א) ירושלים ב) הר סיני ג) ראש ההר באתיופיה ד) השוק בכפר

. למה?

א) השוק אינו מופיע באף טקסט

ב) השוק הוא מקום של יום־יום; השאר – מקומות שמסמלים בסיגד תורה וחזון

ג) השוק נמצא במישור

חלק ד' – 🏁 משחקי סיום

טריוויה

1. מה אפשר להסיק מכך שהחג נחגג דווקא על פסגת הר?

א) שבכפר לא היה מקום ב) שהגובה מסמל קרבה לשמיים ומזכיר את הר סיני

ג) שרצו להסתתר משכנים ד) שבהר היה מזג אוויר נעים

2. מה מלמד התרגום מגעז לאמהרית על סגנון ההנהגה של הקסים?

א) שהם שמרו את הידע לעצמם ב) שהם לא ידעו געז היטב

ג) שהנהגתם שיתפה את כל הקהילה ד) שהקריאה לא הייתה חשובה

3. איזה משפט מתאר בדיוק את השינוי בחג לאחר העלייה?

א) הגעגוע הפך לשמחה של הגעה ולהודיה ב) החג בוטל ג) הקסים הפסיקו לקרוא

ד) הצום הפך לחובה לכולם

4. מדוע אפשר לומר שהכיסופים לירושלים בנו חוסן קהילתי?

א) כי גרמו לאנשים לעזוב ב) כי הם יצרו מחלוקת ג) כי הם היו סוד של יחידים

ד) כי חלום משותף חיבר את הקהילה ושמר על זהותה

5. מה התפקיד של הצום לפני התפילה?

א) הכנה וטהרה לקראת הרגע המרכזי ב) עונש על חטאים ג) חיסכון במזון

ד) תחרות בין משפחות

6. איזה ערך משותף לטקס בהר ולחגיגה בירושלים?

א) תחרות ב) בדידות ג) אחדות סביב זיכרון וחזון ד) שתיקה מוחלטת

נכון / לא נכון

היגד	נכון	לא נכון
הסיגד חל בכ"ט בחשון, חמישים יום אחרי יום הכיפורים.	☐	☐
השם סיגד פירושו בגעז שמחה.	☐	☐
הקסים תרגמו את הקריאה כדי שכל הקהל יבין.	☐	☐
באתיופיה חגגו את הסיגד בבתי הקהילה בלבד.	☐	☐
הצום בסיגד מסתיים לאחר הירידה מן ההר.	☐	☐
הגעגוע לירושלים נעלם מהחג לאחר העלייה.	☐	☐
הקסים עומדים בחגיגה תחת מטריות צבעוניות.	☐	☐
לפי המסורת, הסיגד קשור לחידוש הברית בימי עזרא ונחמיה.	☐	☐

היגד	נכון	לא נכון
כיום הסיגד נחגג רק בקרב קשישים.	☐	☐
העלייה להר מסמלת, לפי המסורת, את מעמד הר סיני.	☐	☐

מחסן מילים

מחסן: אך • לכן • אחרי • משום ש • לאחר • ובנוסף • ובכל זאת • כמו

השלימו

הסיגד חל חמישים יום (1)_____ יום הכיפורים. בבוקר החג הקהילה צמה, (2)_____ רצתה להגיע לתפילה מתוך טהרה. הקסים קראו מן האורית בגעז, (3)_____ תרגמו לאמהרית. הדרך אל הפסגה הייתה קשה, (4)_____ איש לא ויתר. המרחק מירושלים היה עצום, (5)_____ הכיסופים נשמרו דורות. (6)_____ הירידה מן ההר נפתחה הסעודה החגיגית.

בלש הניסוח

בטקסט 5 שגיאות. הקיפו אותן וכתבו תיקון:

הטקסט

בכ"ט בחשון הובילו שלוש קסים את הקהילה להר. הם נשאו בכבוד את הספר תורה הכתוב בגעז. מעליהם נפתחו מטריות צבעוניים ומקושטות. התפילה נמשכה שלושה שעות ויותר, ובסופה ירדו כולם לסעודה.

קלפי זיכרון – גזרו והתאימו מושג להגדרה

סיגד	**קסים**	**אורית**
געז	**כיסופים**	**ברית**
?	?	?
חג קהילת ביתא ישראל, שמשמעות שמו השתחוות.	המנהיגים הרוחניים של הקהילה, שומרי התורה והמנהגים.	כתבי הקודש של הקהילה בלשון געז, ובהם התורה.
?	?	?
לשון עתיקה של תפילה וכתבי קודש באתיופיה.	געגועים עזים למשהו רחוק ויקר.	התחייבות הדדית וקשר עמוק שמחדשים מעת לעת.

🎟️ כרטיס יציאה

משהו אחד שלמדתי היום: _____

שאלה שנשארה לי: _____